

کد خبر: 37295 تاریخ: 1393/8/19 00:00

اول دفتر

معادلات سیاسی امریکا پس از سلطه جمهوریخواهان بر کنگره

سید حسین موسویان

بعد از پیروزی اخیر جمهوریخواهان در کنگره امریکا این نگرانی به وجود آمد که توافق نهایی هسته‌ای فی‌مابین ایران و قدرت‌های بزرگ غیر ممکن شده است. اکثریتی که جمهوریخواهان در انتخابات اخیر به‌دست آوردند در حالی فراتر از پیش‌بینی‌ها بود که این برتری طی 70 ساله گذشته تاریخ انتخابات کنگره صورت نگرفته بود. لذا نباید تردید کرد که قدرت جمهوریخواهان در امریکا بیشتر شده و محبوبیت باراک اوباما به‌عنوان پرچمدار تئوری تعامل با ایران بسیار کاهش یافته است. اما آیا این به معنی نابودی توافق نهایی هسته‌ای با ایران است؟

اگر جمهوریخواهان در این انتخابات بیش از دوسوم آرا را کسب کرده بودند می‌توانستند از اختیارات بیشتری برای مقابله با ایران برخوردار شده و با تصویب قوانین جدید، اختیار تعلیق تحریم‌ها را از رئیس جمهوری بگیرند. اما در حال حاضر این اتفاق صورت نگرفته است و جمهوریخواهان کمتر از دوسوم صندلی‌های کنگره را در اختیار دارند و لذا قدرت سلب اختیارات اوباما برای تعلیق تحریم‌ها را ندارند. بنابراین در صورتی که ایران و گروه 5+1 به توافق نهایی دست یابند، رئیس جمهوری امریکا می‌تواند تحریم‌ها را تعلیق کند اما برای لغو دائمی آن‌ها نیازمند مصوبه کنگره است که با توجه به اکثریت جمهوریخواهان کار بسیار دشواری خواهد بود. لذا اوباما به دو دلیل نیازمند توافقی است که بتواند در داخل از آن دفاع کند.

دلیل اول متقاعد کردن کنگره است. اگر توافقی که با ایران انجام می‌شود، در داخل امریکا قابل دفاع باشد، اکثریت جمهوریخواهان قدرت مقابله با آن را نخواهند داشت. افکار عمومی امریکا بشدت مخالف جنگ است. شکست مذاکرات با ایران در افکار عمومی امریکا به معنی احتمال جنگ است و این مسأله‌ای است که جمهوریخواهان متوجه آن هستند و نمی‌خواهند به‌عنوان مسئول جنگ با ایران شناخته شوند.

دلیل دوم هم انتخابات ریاست جمهوری آینده امریکاست. در شرایط فعلی، دموکرات‌ها از شانس بهتری برای پیروزی در انتخابات آتی ریاست جمهوری امریکا برخوردارند چرا که جمهوریخواهان هنوز کاندیدای برجسته‌ای برای رقابت با هیلاری کلینتون ندارند. لذا توافق هسته‌ای با ایران اگر برای اوباما قابل دفاع باشد شانس پیروزی دموکرات‌ها را افزایش می‌دهد در غیر این صورت ممکن است موجب باخت دموکرات‌ها در انتخابات بعدی هم بشود.

اما در صورت توافق نهایی و تعلیق تحریم‌های یکجانبه آمریکا از سوی اوباما، اولاً: اروپا قادر به تعلیق و لغو کامل تحریم‌های یکجانبه خود خواهد بود. ثانیاً اوباما قادر خواهد بود که سایر قدرت‌های بزرگ را در تعلیق و لغو تحریم‌های چندجانبه سازمان ملل همراهی کند و جمهوریخواهان، قدرت ممانعت از موافقت اوباما با تعلیق و لغو تحریم‌های سازمان ملل را نخواهند داشت. در چنین حالتی، ستون فقرات تحریم‌ها در هم خواهد شکست چون اروپا، روسیه و چین با نظرات جمهوریخواهان اکثریت در کنگره آمریکا هم نظر نیستند.

اما مسأله‌ای که هم دموکرات‌ها و هم جمهوریخواهان بخوبی متوجه آن هستند، شرایط ویژه منطقه، قدرت و نفوذ ایران است. هر دو حزب بزرگ آمریکا داعش را تهدید جدی تلقی می‌کنند و این در حالی است که در مورد اوضاع منطقه سردرگم بوده و استراتژی درازمدت و محاسبه شده‌ای ندارند و بیشتر دچار روزمرگی شده‌اند. لذا به جایگاه و نقش مهم ایران در منطقه بخوبی واقف هستند بنابراین در صورتی که هریک از دو حزب برنده انتخابات ریاست جمهوری آمریکا باشند، امکان تعامل با ایران را منتفی نمی‌دانند بویژه اینکه اگر توافق نهایی هسته‌ای با ایران با رویکرد برد - برد برای هر دو طرف رقم بخورد.

لذا از یک سو پیروزی بزرگ جمهوریخواهان کار توافقنامه نهایی را سخت‌تر کرده است زیرا اوباما برای لغو تحریم‌ها نیازمند موافقت کنگره است. از سوی دیگر شرایط خاص و بسیار بحرانی منطقه درکنار حسن نیت ایران در مذاکرات و اجرای کامل و دقیق توافقنامه موقت ژنو، روسیه و چین و اروپا را قانع کرده که زمان توافق نهایی فرارسیده است و دولت آمریکا باید برای تحقق آن همراهی کند.

بنابراین در چنین فضایی که دولت اوباما هم بشدت مشتاق توافق با ایران است، ایران نیز باید حداکثر سعی خود را برای یک توافق برد- برد به خرج دهد.

* دکتر سید حسین موسویان معاون پیشین سیاست خارجی شورای عالی امنیت ملی و عضو پیشین تیم هسته‌ای که هم‌اکنون در دانشگاه پرینستون آمریکا مشغول تدریس و تحقیق است.